

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

145. An & qualiter liberum sit patrono in præsentatione variare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

tere tempus datum patronis ad præsentandum à die, vel etiam ab hora præstiti consensûs Ordinarii in fundationem beneficii patronati; hic enim consensus est causa beneficii & patronatus efficiens, illôque præstito, in continente incipit quis esse patronus; tempus autem dictum incipit currere mox, & non ante, ut actus perfectus est. Corrad. l. 4. c. 1. num. 5. & 6. citans Vivian. l. 5. c. 2. num. 25. Lamb. p. 1. l. 1. a. 9. q. 4. n. 1. Intelligendumque id pari modo de beneficiis in abstracto erectis, consentientibus in certis rebus, sub onere v. g. celebrandi tot missas in tali Ecclesia vel Capella, absque eo, quod interveniat ædificatio, dotatio, consecratio Ecclesie vel Capellæ; ex eo namque, quod spiritualia non occupant locum, possunt beneficia dicto modo erigi sub diversis invocationibus, etiam ad idem altare, & consuetudo admittit talia beneficia, quæ consistant ex sola dote, efficiturque fundator ob talem fundationem in abstracto factam patronus. Corrad. *ibid.* num. 7. ex eodem Lamb. & n. 11. & seq. Hinc jam, dum beneficii erectio facienda esset auctoritate pontificiâ, & executio literarum committeretur Ordinario, qui dictâ auctoritate erigat, tempus patroni ad præsentandum non currit, nisi mox à decreto ejusdem Ordinarii continente dictam erectionem, causâ cognitâ ac precibus verificatis; non enim dici potest, illud currere à die data dictarum literarum; cum pontifex tunc non faciat erectionem, sed mandet eam fieri per Executorem. Corrad. *ibid.* nu. 9. quod si autem (uti regulariter fieri consuevit) non ab ipso Papa fieret erectio, dicereturque in prædictis literis: *Instituimus, erigimus;* cum jam tum erectio & fundatio sit perfecta, nihil est, quod minus dictum tempus incipiat currere à die data. Corrad. *ibidem.*

Quæstio 143. Num præsentatio fieri possit post terminum edicti (de quo edicto est c. in de elect. in 6. & de quo susius, ubi de tempore institutionis) & quomodo sustineatur facta pendente termino edicti?

Respondeo: cum literæ edictales seu edictum proponatur non nisi post præsentationem factam, ac præsentati acceptionem. Corrad. l. 4. c. 3. num. 19. Lott. l. 2. q. 13. num. 53. adeoque supponatur præsentationem factam per aliquem, sive ille verus, sive putativus fuerit patronus; præsentatio fieri non potest post propositum edictum, ut constat. Sed & ea est præcipua hujus edicti virtus, ut factâ præsentatione, etiam per patronum putatum, & post lapsum termini in edicto propositi, subsecutâ institutione, patronus verus & legitimus superveniat, non audiatur; sed pro ea vice præjudicium illud sibi imputet. Lott. l. 2. q. 13. num. 50. Gemin. in c. 2. de off. Vicar. in 6. Oldra. conf. 3. n. 1. Lamb. l. 2. p. 2. q. 6. a. 27. Neque illi, ut *ibidem* Lott. num. 51. suffragatur, nondum esse elapsam quadrimestre aut semestrem à jure concessum ad præsentandum (quamvis id plurimum controversum dicat ex deductis per Lamb. *loc. cit.* q. 1. a. 28. per tot.) cum non proponatur edictum, nisi post factam præsentationem per aliquem, & sic in eo actu præsentationis consumatur dilatio illa quadrimestris vel semestris patronis concessa, & in ipso edicto proponatur terminus contra omnes in genere. Unde, licet patrono postea comparenti non imputetur, quod non præsentaverit in termino edicti; cum edictum id non contineat; imputatur tamen, cur in

termino edicti non comparuerit, & deduxerit jus suum, ita Lott. num. 53. ex Lamb. *cit.* a. 28. Verum hæc procedere ait Lott. num. 54. & 55. non nisi suppositâ validitate edicti & institutionis; si enim institutio fuisset invalida, v. g. quia præcipitata aut facta contra legem fundationis, aut etiam ipso edicto existente nullo inficeretur, non foret attendenda; & nullum præstaret impedimentum; resque reputaretur integra, & deberet admitti ad præsentandum, qui se opponeret; citat pro hoc Lott. aliquot Roræ decisiones. Nihilominus si validum fuit edictum, & sola institutio aliunde invalida, eatenus comparens post terminum edicti, admittendus est, si justum impedimentum, quod minus comparuerit intra terminum edicti, adduxerit. Lott. num. 56. citans Old. conf. 3. num. 3. & Rotam in Valentina beneficii. 31. Jan. 1622.

Quæstio 144. Num possit patronus præsentare per seipsum vel procuratorem ante obitum beneficiati, seu antequam vacet beneficium?

Respondeo negativè: nisi forte sic institueret fundator in limine fundationis. Verum de hoc factis supra, ubi quid possit patronus.

PARAGRAPHVS III.

De mutatione & variatione præsentationis factæ.

Quæstio 145. An, & qualiter liberum sit patrono in præsentatione variare?

1. **R**espondeo primò: post institutionem legitimam nulli patrono licet mutare, seu alium instituendum præsentare; cum jam institutus habeat jus in re, nimirum in beneficio. Caltrop. *loc. cit.* p. 6. cum communi juxta c. quod autem. h. 1. & c. si tibi assenti. de prob. in 6. Idque verum, etiam si realis institutio seu possessionis traditio necdum facta; cum in rebus & juribus spiritualibus per solam etiam verbalem institutionem seu collationem jus in re acquiratur; tamen si actualis immisio necdum secuta, juxta c. si tibi. de præbendis in 6. Pirh. ad h. r. n. 98.

2. Secundò: post factam nominationem re adhuc integrâ, seu præsentatione nondum factâ superiori, resiliere potest patronus, & alium præsentare, & quidem expressè de Capitulo, ubi id jus habet præsentandi, & jam capitulariter consensus in nominationem Titii: id asserit Laym. ad tit. de elect. sub initium. num. 3. secùs ac accidit in electione, ubi publicatum in Capitulo electionis scrutinium revocari amplius nequit.

3. Tertio: patronus laicus, si præsentavit indignum seu inhabilem, potest, intra tempus tamen datum ad præsentandum, corrigere errorem & alium habilem præsentare. Corrad. l. 4. c. 6. n. 41. seu mandari ei debet, ut alium idoneum præsentet. Pirh. ad hunc tit. num. 104. juxta c. cum vos. de off. Jud. Ordinar. Si enim patronus laicus mutare potest, dum præsentavit idoneum, ut paulò post dicitur; multò magis id poterit, dum inficeretur, adeoque absque culpa sua præsentavit indigneum Pirh. *ibid.* Quod si autem monitus, aut aliunde reiciens errorem suum intra quadrimestre ipsi ad præsentandum

tandum designatum, alium idoneum non præsentavit, libera collatio ordinario collatori relinquatur, eò quòd paria sint: nullum præsentare, & inhabilem præsentare. Laym. *ad c. cum vos, de off. Ord. num. 2.* cum communis. Hoc idem, quòd nimirum, dum in scienter præsentarunt inhabilem, substituere possint alium, absque eo, quòd pro illa vice devolvatur collatio ad Ordinarium, ad patronos Ecclesiasticos extendit Barb. *juris Eccles. lib. 3. cap. 12. n. 174.* Argumento *cit. c. cum vos.* ubi etiam n. 176. quòd patronis laicis, etiam elapso tempore aliàs dato ad præsentandum, permittitur alterius idonei præsentatio, modò intra terminum aliquem præsentarint, & interim, ne Ecclesia diutius vacans dispendium patiatur, idoneus in ea Vicarius aut Oeconomus constituendus, juxta *cit. c. cum vos.* Unde etiam colligi videtur, post detectum errorem indoneitatis habere patronos illos integrum iterum tempus. Sed posse quoque patronum laicum, etiam dum scienter præsentavit indoneum, substituere alium, & non esse pro ea vice ipso jure privatum potestate præsentandi, tenet Pirh. *l. cit.* citans Fagn. *in cit. c. cum vos, num. 39.* cum gl. Imol. Archid. *in c. cum vos.* apud C. de Luca, eò quòd, cum hæc pœna privationis statuta eligentibus scienter indignum nullibi in jure intentetur præsentantibus scienter indignum, ad hos, dum laici sunt, extendenda non sit; & LL. civiles contrarium statuente scienter præsentantibus indignum attendenda non sint, utpote disponentes in materia Ecclesiastica seu spirituali, vel spirituali annexa, scilicet de jure patronatus. Pirh. *ibid.* ex Fagn. *loc. cit. num. 46.* testante, hæc sententiam approbatam à S. Congreg. Concilii. Contrarium tamen tanquam communius receptum sequuntur Card. Luca. *de jurep. d. 47. num. 2.* & apud illum Barb. *cit. alleg. 72. num. 105.* Roch. Lamb. &c. additque etiam Card. de Luca, multò magis id procedere, & esse locum devolutioni, quando indignitas non solum provenit à dispositione juris communis, sed etiam à lege fundatoris, cujus ignorantia allegari non potest à præsentante, utpote qui ex illa suum jus metitur; cum id implicare videatur abusum facultatis sibi competentis, & consequenter delictum positivum minus excusabile, citatque pro hoc Barb. *loc. cit.* & Vivian. Idem tradit Corrad. *l. 4. c. 6. num. 31. & 41.* quamvis is sibi hoc num. 41. nonnihil videatur contradicere, dum ait: & cum patronus laicus teneatur scire qualitatem requisitam in fundatione, si intra tempus datum ad præsentandum errorem non correxerit, habilem præsentando, devolutio fiat ad Superiorem; adeoque videtur supponere, non eo ipso, quòd scienter indignum præsentet, hæc devolutio fiat. Certò & indubitato contrarium dicendum de patrono Ecclesiastico, seu persona Ecclesiastica, cui comperit jus patronatus nomine Ecclesiæ, nimirum illum, ubi præsentavit indignum, non posse substituere alium, sed pro ista vice privatum (vel ut ait Pirh. saltem privandum per sententiam judicis) potestate præsentandi, collatione liberà devolutà ad proximum Superiorem. Less. *lib. 2. c. 34. num. 29.* Barb. *loc. cit. num. 175.* citans Ugol. *de potest. Episc. c. 51. §. 1. n. 6.* Gratian. *discept. forens. c. 58. n. 13. &c.* Pirh. *loc. cit.* citans Laym. *l. 4. Theol. moral. tr. 2. c. 13. num. 7.* Innoc. & Abb. *in c. cum vos.* Barbofam *in collect. ad c. cum autem. h. r.* Hanc tamen pœnam privationis pro ista vice non incurriere (adeoque quod sequitur, posse mutare) patronos Eccle-

R. Leuren. Fori Benef. Tom. 11.

siasticos, qui indignum ex sola confessione norum præsentarunt; cum hæc pœna spectet ad solum forum externum, tradit Barb. *cit. num. 176.* citans Sanch. *de matrim. l. 3. d. 16. n. 6.* Fagund. *in præcept. Eccles. præcept. 2. l. 6. c. 2. n. 7.* Vide dicenda §. seq.

4. Quartò: potest patronus laicus (contrarium est de Ecclesiastico) postquam jam præsentavit idoneum, re adhuc integrà, seu non securà adhuc institutione variare, & præsentare alium. Garc. *p. 5. c. 9. num. 211.* Barb. *loc. cit. num. 177.* citans Sanch. *in conf. mor. l. 2. c. 3. dub. 65. num. 2.* Pirh. *h. r. n. 96.* & gl. Castrop. *cit. p. 6. a. 1.* citans Paris. *de resign. l. 2. q. 23. num. 13.* Azor. *p. 2. l. 6. c. 21. q. 13.* juxta *c. cum autem. h. r.* Ratio disparitatis hæc datur communiter ex Abb. & Innoc. *in c. cum autem;* quòd præsentatio facta ab Ecclesiasticis patronis videatur habere in hoc vim electionis (in quam non cadit mutatio, juxta *c. publicato. de elect.*) quatenus nimirum, ut Pirh. *loc. cit. num. 103.* hi præsentantes nomine & jure Ecclesiæ tales actus, quasi ex officio exercent, ideòque, cum officio suo semel functi sunt, acquiescere debent: quæ ratio in patrono laico locum non habet; quia is potius suo proprio jure ac nomine præsentat, ideòque fortius jus patronatus habere censetur. Sed nec obstat huic variationi, quòd per eam acceptatam & factam institutori acquisitum sit præsentato jus ad rem; id enim limitandum; modò patronus laicus voluntatem suam non mutet præsentando alium idoneum; tunc enim conceditur optio Episcopo, ut instituat, quem maluerit, sive primum, sive secundum, juxta *c. cum autem. & c. quòd autem. h. r.* acquiriturque in hoc casu utrique præsentato jus & actio, sed indeterminate solum, ita ut unus eorum ab Episcopo institui debeat. Pirh. *cit. n. 103.*

5. Verùm hæc variatio laicis aliter permessa non est, quàm cumulativè, non privativè, hoc est, quòd possint successivè nominare alium idoneum, non recedendo à prima jam facta præsentatione, seu excludendo jam præsentatum à se, sed accumulando seu adjungendo illi alterum, ita ut si primum præsentatum excluderet, secunda præsentatio esset nulla. Abb. *in cit. c. cum autem. num. 2.* Guttier. *de juram. confirm. p. 3. num. 4. & 5.* Barb. *cit. num. 177.* Castrop. *loc. cit. num. 2.* Garc. *p. 5. c. 9. num. 213.* Unde quotiescunque præsentatur secundus, non excludendo expressè primum, tamen si dicat patronus, se velle variare, intelligitur tantùm de variatione cumulativa, non exclusiva; quia præsumi non potest, velle nulliter variare & contra juris permissionem. Castrop. Guttier. Barb. *loc. cit.* Lamb. *p. 2. l. 2. q. 7. a. 22. num. 7.* Campan. &c. apud Barb. Hanc variationem cumulativam fieri posse semel tantùm, seu pro unica vice, tenent Garc. *loc. cit. n. 214.* citans Gutt. *loc. cit.* Lamb. *loc. cit. a. 23.* & plures alios. Pirh. *num. 99.* citans Fagn. *in c. cum autem. num. 8.* cum communiore; eò quòd, ut Castrop. *loc. cit. num. 3.* facultas simpliciter data, dum odiosa est, uti est in præsentati, adeoque restringenda, primo actu finitur seu consumitur, juxta *l. dotis promissa. ff. de jure dotium. & l. boves. ff. de verb. signif.* Ad hæc æquitas sic suadeat ad vitandam infinitatem & confusionem, ut Pirh. proinde etiam Clem. plures. *h. r.* dicens, plures nominari posse, intelligenda sit de nominatione plurium, non successivè, sed simultaneè faciendâ, ut idem Castrop. & Pirh. Nihilominus contrarium, nimirum posse patronum laicum, non solum bis, sed ter vel quater seu pluries, tam simul quàm successivè, quot voluerit, præ-

G

pra-

præsentare, tenent Castrop. *loc. cit.* Azor. *loc. cit.* q. 13. *in fine*. Spino. *de testam. gl. 4. num. 75.* Gl. *in Clem. plures. h. t. v. presentare.* Decius *in c. quanto de iudiciis.* Abb. *ibidem. &c.* & alii, quos citat Castrop. qui hanc dat rationem, quod dicta accumulativa variatio, seu plurium successivè facta, & sæpius repetita præsentatio, non minùs quàm facta præsentatio plurium simul, sit utilis Ecclesiæ: quod enim offeruntur plures, eò majorem delectum habet Episcopus, ut ex illis eligere possit, quem videt Ecclesiæ aptiorem: Et licet sæpè contingat patronum, postquam præsentavit aliquem valde idoneum, postea in gratiam amici præsentet superaddendo alium multò inferiorem, non minuit dictam Ecclesiæ utilitatem; cum, præterquam, quòd pari modo contingere possit, ut accumulando præsentationes & præsentatos præsentet meliorem, nunquam tollitur Episcopo potestas instituendi primum præsentatum. Castrop. *cit. p. 6. num. 3.* Quòd si autem prima præsentatio fuisset invalida, v. g. si facta coram non habente instituere, tunc sicut patronus potest præsentare secundum rejecto primo, ita potest accumulando præsentare tertium cum secundo; cum prima præsentatio, utpote nulla, non debeat computari in numero præsentationum; quia non præstat impedimentum, quod de jure non fortitur effectum, tenent pariter omnes, & expressè Pirh. *num. 99.* citans Fagn. *in c. cum auzem. num. 9.* Idem ob eandem causam ait Pirh. citans eundem Fagn. *ibidem num. 23.* fieri posse etiam in totam aliam præsentationem, recedendo à primo, & præsentando alium, & dein accumulando successivè tertium, dum à pluribus comparationis in pari numero duo sunt præsentati, eò quòd utriusque præsentatio fuerit invalida; cum ad validam præsentationem requiratur, ut sit facta à majore parte patronorum.

Questio 146. An post obitum presentantis, facta jam ab eo presentatione, patronus successor variare possit?

Respondeo: si patronus successor est laicus, & adhuc duret tempus ad præsentandum, potest variare (intellige accumulando) quia dicitur una eademque persona successor cum prædecessore. Corrad. *l. 4. c. 7. n. 23.* citans Vivian. *l. 12. c. 5. n. 35.*

Questio 147. in specie: An ergo, & qualiter etiam permissum patronis laicis dicto modo variare, lite pendente?

Respondeo primò: pro fundamento ad sequentia: constitutionem, quâ Bonif. VIII. *in c. 1. ut lite pendente. in 6.* statuit, ut duobus litigantibus super electionibus de se in discordia habitis, si contingat aliquem eorum mori, vel suo juri renunciare, aut à prosecutione illius quoquo modo excludi, ad electionem aliam (lite super electione superstitis adhuc pendente) non procedatur, aliàs atrentata foret, & ipso jure irrita, idque, ut dispendiis, quæ Ecclesiæ inde patiuntur, occurratur, locum pari modo habere in præsentationibus propter omnimodam rationis paritatem, sive tractetur de jurepatronatûs Ecclesiastico, sive laico, sive contingat mors, vel alius casus ex præmissis post tempus datum ad præsentandum, sive ante illud. Lott. *l. 2. q. 20. num. 2.* Idque non per modum extensionis hujus nimirum constitutionis, sed per modum conclusionis sub dicta eadem ratione, Lot.

num. 3. citans Calderin. *conf. 1. ut lite pendente.* Lapp. *alleg. 2. num. 3.* & Rotam *decis. 306. p. 1. recent. n. 1.* & quidem etiam in tantum, ut cum à Papa impetratur beneficium litigiosum, minimè sit faciendum iuris patronatûs, etsi esset alicujus Regis. Lott. *num. 4.* citans Cassad. *decis. 9. num. 5. ut lite pendente.* Id verò intelligendum, si lis sit inter ipsos præsentatos principaliter, secus si inter patronos & Ordinarium assentem beneficii libertatem. Lott. *num. 5.* citans Lamb. *l. 2. p. 2. q. 1. d. 9. n. 14.* vel inter ipsos patronos super pertinentia. Quinimò etiam secus esse, si lis sit quidem inter præsentatos, sed accessoriè ad litem principaliter motam inter præsentantes. Lott. *num. 7.* citans Archid. *in c. 2. ut lite pend. num. 1.* & Rotam *decis. 426. num. 5. p. 1. recent.* Rationem autem hujus constitutionis hanc assignat Lott. *num. 8.* non quòd beneficium, dum lis est principaliter inter præsentatos, efficiatur litigiosum, aliàs non; sed quòd, dum versamur in lite principaliter mota inter præsentatos, si mortuo uno, alter in ejus locum præsentetur, adhuc erit discutendum jus illius defuncti; secus verò, si lis sit inter patronos ad invicem, vel inter eos & defendentem, beneficium esse liberæ collationis; quia tunc jus præsentantis rapit in se jus præsentati, sive demortui, sive superstitis. Unde non militat amplius ratio dictæ constitutionis. Quæstio autem de jure defuncti ideo necessaria est, ut sciatur de jure superstitis, ne, si jam sit intrusus, in sua intrusione toleretur. Lott. *num. 9.* his præmissis,

2. Respondeo secundò: cum litigatur cum eo, qui beneficium jam adeptus est, adeoque contra præsentatum jam institutum, clarum est, patronum non posse hæc lite pendente alium præsentare. Castrop. *loc. cit. num. 4.* Garc. *p. 5. c. 9. num. 218.* juxta *c. 2. ut lite pendente. in 6.* citans pro hoc plures Rotæ decisiones & Lamb.

3. Respondeo tertio: lite adhuc pendente, sive extra, sive in Curia, institutione necdum facta, non potest patronus, etiam laicus, alium præsentare, neque recedendo à jam præsentato, neque accumulando. Argumento *c. 1. ut lite pend. in 6.* ubi licet id statuatur de electione, quòd lite pendente super alicujus electione, non possit procedi ad aliam, seu alius eligi, cum eadem tamen sit ratio; nimirum ne lite pendente aliqua fiat mutatio, & ut Garc. ne propter novos adversarios litigia prorogari contingat in grave dispendium Ecclesiæ, de præsentatione pariter est intelligendum. Garc. *num. 217.* Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 12. num. 177.* Castrop. *loc. cit. num. 5.* citans Covar. *pract. qq. c. 36. num. 7.* Paris. *de resign. l. 12. q. 3.* Lancellot. *de attentatis. p. 2. c. 4. in pres. n. 560.* Ricc. *in pr. resol. 159. n. 4.* contra Card. *in c. pastoralis. h. t. q. ult.* Jo. Andr. *in c. 1. ne lite pend. in 6.* & alios, quos citat & sequitur Lamb. *l. 2. p. 1. q. 6. a. 12.* apud Castrop. Hinc jam in particulari, ubi lis movetur præsentato necdum instituto, de ejus inhabilitate, non potest præsentari alius, eo relicto, aut etiam ei accumulari alter. Pirh. *num. 102.* Item dum plures sunt patroni, & unus præsentavit Cajum, alter Titium, neutri patronorum licet alium subrogare. Castrop. *loc. cit. num. 4.* Item uno ex præsentatis defuncto, non licet patrono loco illius alium subrogare, quousque lis pendens finiatur; tamen aliàs, dum lis non penderet, liceret tunc, etiam patrono Ecclesiastico, alium nominare; cum nominatio facta omnino finita sit. Castrop. *loc. cit. num. 5.* Porrò procedit hæc responsio secunda tam in vacatione per resignationem vel assentionem alte-